

ชื่องานวิจัย การแก้ปัญหาการไม่ส่งงานโดยการเสริมแรงแก่นักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง
วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ที่เรียนในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง

ชื่อผู้วิจัย นางสาวมัทนา เมืองมูล

ปีการศึกษา 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการไม่ส่งงานโดยการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง จำนวน 5 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกเวลาการส่งงานของผู้เรียนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบวัดปริมาณการส่งงานของนักศึกษา นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบพฤติกรรมการส่งงานก่อนและหลังการเสริมแรง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง นักศึกษามีพฤติกรรมการส่งงานที่ดีขึ้นจากเดิม คือ เมื่อคิดปริมาณการส่งงานเป็นค่าเฉลี่ยรวมก่อนการเสริมแรงได้เท่ากับ ร้อยละ 62.50 และหลังการเสริมแรง ได้เท่ากับ ร้อยละ 80.00 โดยภาพรวมมีการส่งงานที่เพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 17.50 โดยถือว่าพฤติกรรมการส่งงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง มีการปรับปรุงพฤติกรรมและพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การแก้ปัญหาการไม่ส่งงานโดยการเสริมแรงแก่นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งโดยเฉพาะ คณะครูอาจารย์ทุกท่านในแผนกวิชาช่างก่อสร้าง ช่างโยธา ที่ได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดระยะเวลาการวิจัย ส่งผลให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างมา ณ ที่นี้ด้วย

มัทนา เมืองมูล

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” โดยผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนารอบด้านโดยทั้งทางด้านความรู้ การมีวินัยและความรับผิดชอบของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ เมื่อคนในประเทศมีคุณภาพก็สามารถจะพัฒนาชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ สังคม และนำไปสู่การพัฒนาบ้านเมืองได้

ปัจจุบันสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองจึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ มาเกื้อหนุนกัน ซึ่งต้องมีการพัฒนาโดยต้องคำนึงถึงทรัพยากรที่มีคุณภาพและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ โดยจะต้องมีคุณสมบัติด้านสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี มีสติปัญญา มีความรู้ความสามารถ มีความอดทน ขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก กล้าเผชิญปัญหาและอุปสรรคด้วยความมุ่งมั่น ถ้ามนุษย์ทุกคนมีคุณสมบัติดังกล่าวก็จะเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ซึ่งจะเป็นวัฒนธรรมที่ทุกคนในสังคมต้องปฏิบัติ เพราะจะทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข วินัยจึงเป็นคุณธรรมที่ควรสร้างและปลูกฝังให้ทุกคนใช้เป็นแนวทางสำหรับบังคับพฤติกรรมของตนเอง ทำให้บรรลุตามจุดหมายของชีวิตและประสบความสำเร็จในชีวิต เพราะฉะนั้นครูควรสร้างสรรควินัยให้เกิดแก่นักเรียน เมื่อนักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนจะทำให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่ดีงาม จึงควรมีการปลูกฝังให้ยึดถือและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ถ้าหากในสังคมไม่มีการปลูกฝังและพัฒนาเด็กให้มีวินัยและมีคุณภาพแล้ว การพัฒนาสังคมและประเทศก็จะเป็นอย่างไม่มีประสิทธิภาพ จึงควรต้องปลูกฝังวินัยในตนเองให้เป็นพื้นฐาน ในที่สุดก็จะสามารถพัฒนาประเทศชาติให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

จากประสบการณ์ในการสอน ปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่พบมากที่สุด คือ การขาดความมีวินัยและความรับผิดชอบด้านการส่งงาน โดยผู้เรียนไม่ส่งงานตามระยะเวลาที่ผู้สอนกำหนด ทำให้เกิดปัญหาทางด้านการเรียนการสอน ผู้วิจัยพบว่า การเสริมแรงเป็นแนวคิดที่จะสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากทฤษฎีการเสริมแรง มีความเชื่อว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลพวงมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมพฤติกรรมที่เกิดขึ้น (Emitted) ของบุคคลจะเปลี่ยนไปเนื่องมาจากผลกรรม (Consequence) ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมนั้น Skinner ให้ความสนใจกับผลกรรม 2 ประเภทคือ ผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรง (Reinforce) ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลนั้นกระทำอยู่มีอัตราการกระทำเพิ่ม

มากขึ้น และผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษ (Punisher) ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นยุติลง ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะผลกรรมที่เป็นตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดการเสริมแรงทางลบ มาใช้กับนักศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาพฤติกรรมให้มีระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขาช่างก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการสำรวจเพื่องานก่อสร้าง เพื่อให้ นักศึกษา เกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพและความสามารถของตนเอง อันจะส่งผลให้นักศึกษามีวินัย ความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของตนเอง มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม เป็นการปลูกฝังระเบียบวินัยการรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ทำให้สามารถพัฒนานักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลการเรียนดี ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อแก้ปัญหาการไม่ส่งงานโดยการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่อ งานก่อสร้าง

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1.3.1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เทคนิคการเสริมแรง

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้น ปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง จำนวน 5 คน

1.3.3 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569

1.4 นิยามศัพท์ทั่วไป

1.4.1 การแก้ปัญหา หมายถึง การจัดการปัญหาการไม่ส่งงานของนักศึกษาโดยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ นักศึกษาส่งงานที่ได้รับมอบหมายได้ตรงตามเวลาอาจารย์ผู้สอนได้กำหนดไว้

1.4.2 การไม่ส่งงาน หมายถึง การไม่ส่งงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2569

1.4.3 **ความรับผิดชอบ** หมายถึง นักศึกษารู้ว่าตนควรทำอะไร ปฏิบัติตนเช่นใด สามารถเลือกการตัดสินใจในการดำรงตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้ ดังนี้

สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ ได้แก่ ทำงานที่ครูหรือผู้อื่นมอบหมายให้ทำได้สำเร็จตามข้อตกลง โดยใช้เกณฑ์ประเมิน ดังนี้

1) ส่งภายในเวลาที่กำหนด

2) ส่งหลังเวลาที่กำหนดจะถูกหักคะแนนวันละ 2 คะแนน

1.4.4 **การเสริมแรง** หมายถึง การทำให้ผู้ทำพฤติกรรมเกิดความพึงพอใจ เมื่อทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งแล้วเพื่อให้ทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ การเสริมแรงที่ใช้ ได้แก่

1.4.4.1 การเสริมแรงบวก คือ การให้ตัวเสริมแรงบวก เมื่อทำพฤติกรรมที่กำหนด (ต้องการ) แล้ว เช่น ทำงานเสร็จแล้วได้รับค่าจ้าง ทำงานเป็นพฤติกรรมที่กำหนด เงินค่าจ้างเป็นตัวเสริมแรงบวก

1.4.4.2 การเสริมแรงทางลบ เป็นการทำให้ความถี่ของพฤติกรรมคงที่ หรือเพิ่มขึ้น โดยการกำจัดสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจออกไป

1.4.4.3 เสริมแรงเป็นบางครั้ง เหมาะสำหรับการรักษาพฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วไว้ โดยไม่จำเป็นต้องมีการเสริมทุกครั้ง

1.4.4.4 การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การทำให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำของตนเอง หลังจาก กระทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าและข้อบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำกิจกรรมครั้งต่อไปโดยการชี้แจงรายละเอียดงานที่ผู้สอนสั่ง และงานผู้เรียนส่งว่ามีใครส่งงานตามเกณฑ์ที่ตกลงกันไว้

1.4.5 **นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 3** หมายถึง นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง จำนวน 5 คน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 นักศึกษาส่งงานตรงตามเวลาที่ผู้สอนได้กำหนดไว้

บทที่ 2

เอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้จัดทำได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานประกอบรายงานวิจัยในชั้นเรียนเรื่อง การแก้ปัญหาการไม่ส่งงานโดยการเสริมแรงแก่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง ในรายวิชาการสำรวจเส้นทาง ดังนี้

2.1 พฤติกรรม

2.2 ทฤษฎีการเสริมแรง

2.3 การเสริมแรงด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 พฤติกรรม (Behavior)

พฤติกรรม หมายถึง กริยาอาการหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกหรือเกิดขึ้น เมื่อเผชิญ กับสิ่งเร้า ซึ่งจะมาจากภายในร่างกายหรือภายนอกร่างกายก็ได้ และปฏิกิริยาที่แสดงออกนี้มิได้ เป็นพฤติกรรมทางกายเท่านั้น แต่รวมถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับจิตใจด้วย คำว่า Behavior ใช้แทน กันได้กับคำว่า Action นักจิตวิทยาถือว่าการเคลื่อนไหวของอินทรีย์ทุกชนิด ที่ปรากฏออกมา เป็นพฤติกรรมต้องมีหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งพฤติกรรมจะเกิดขึ้นใดต้องมีมูลเหตุอย่างใดอย่าง หนึ่ง (อุทัย หิรัญโต, 2526: 14)

พฤติกรรม คือ อาการ บทบาท ลีลา ท่าที การประพฤติ การปฏิบัติ การกระทำที่ แสดงออกให้ปรากฏสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่ง คือ โสสัมผัส ชีวสัมผัส และ ทางผิวหนัง หรือ มิฉะนั้นก็สามารถวัดได้โดยเครื่องมือ(กันยา สุวรรณแสง, 2538: 92)

พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกในลักษณะต่างๆของสิ่งมีชีวิตซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ ทั้ง มนุษย์และสัตว์ พืช จุลินทรีย์ ซึ่งเป็นการตอบสนองสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นภายในร่างกายหรือ ภายนอกกาย พฤติกรรมนี้สามารถสังเกตได้โดยตรงหรือใช้เครื่องมือวัดได้ หรืออาจสังเกตได้ ในทางอ้อม เช่น การพูด การเคลื่อนไหว การทำงานของระบบต่าง ๆ ภายในร่างกาย การจำ การ คิด ตลอดจนความรู้สึก ทักษะคติ (เฉลิมพล ต้นสกุล, 2541: 2)

พฤติกรรมในมนุษย์ หมายถึง อาการกระทำหรือกิจรยาที่แสดงออกมาทางร่างกาย กล้ามเนื้อ สมองในทางอารมณ์ ความคิด และความรู้สึก พฤติกรรมเป็นผลจากการตอบสนองต่อ สิ่งเร้า เมื่อมีสิ่ง กระตุกมาจะมีการตอบสนองทันที (ลักขณา สรวิพัฒน์, 2544: 17)

จากความหมายต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมานั้นพอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึงการกระทำซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของจิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งอาจสังเกตเห็นได้โดยตรงหรือทางอ้อม บางลักษณะอาจสังเกตได้ โดยไม่ใช่เครื่องมือช่วยหรือต้องใช้เครื่องมือช่วย

2.1.1 **ประเภทของพฤติกรรม** พฤติกรรมอาจแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้หลายรูปแบบ คือ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2534: 23)

2.1.1.1 ประเภทของพฤติกรรมตามสาเหตุการเกิดโดยแบ่งเป็นพฤติกรรมที่ เกิดจากสิ่งกระตุ้นภายในตัวมนุษย์และสิ่งที่เกิดจากสิ่งกระตุ้นภายในตัวมนุษย์

2.1.1.2 ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามการแสดงออก ดังนี้

1) พฤติกรรมภายนอก หรือพฤติกรรมเปิดเผย (Overt Behavior) หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกที่บุคคลอื่นนอกเหนือจากเจ้าของพฤติกรรมรู้ สำหรับ พฤติกรรมภายนอกนี้บุคคลอื่นต้องอาศัยการสังเกต (Observation) ไม่อาจจะใช้ประสาทสัมผัส โดยตรง หรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกต

2) พฤติกรรมภายใน หรือพฤติกรรมปกปิด (Covert Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลอื่นไม่สามารถมองเห็นได้หรืออาจสังเกตเห็นได้ยาก เพราะเป็นการกระทำของอวัยวะที่อยู่ในร่างกาย เช่น ความคิด (Idea) อารมณ์ (Emotion) ความรู้สึก (Feeling) เป็นต้น

2.1.1.3 ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามผลการกระทำคือ

1) พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นผลของการแสดงออกทางความรู้ ความจำ ความคิดเห็น

2) พฤติกรรมด้านเจตพิสัย (Affective Behavior) หมายถึง พฤติกรรม ที่เป็นผลการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ ค่านิยม

3) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Skills) หมายถึง พฤติกรรมที่ เป็นการแสดงออกทางด้านลักษณะของการกระทำที่เป็นความชำนาญ เช่น พลศึกษา ศิลปะ

2.1.1.4 ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามการกระทำทางร่างกายและจิตใจแบ่งเป็น

1) พฤติกรรมทางกาย ได้แก่ การกระทำลงมือลงมือ

2) พฤติกรรมทางวาจา ได้แก่ การพูด

3) พฤติกรรมทางใจ ได้แก่ การคิด และความรู้สึกทางจิตใจต่างๆ

2.1.1.5 ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามความคาดหวังของสังคมแบ่งเป็น

1) พฤติกรรมที่พึงประสงค์

2) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

2.1.1.6 ประเภทของพฤติกรรมแบ่งตามลักษณะที่เกิดอีก 2 ลักษณะ คือ พฤติกรรมเกิดเองตามธรรมชาติ และพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

1) พฤติกรรมที่เกิดเองตามธรรมชาติ หมายถึง การกระทำที่เกิดขึ้นเองตั้งแต่เกิดโดยไม่ได้รับการฝึกหรือสั่งสอน เช่น การร้องไห้ การหัวเราะ การดูด การกลืน หรือการไขว่คว้า เป็นต้น อันเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ที่อยู่ในวัยแรกเกิด

2) พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หมายถึง การกระทำที่เกิดขึ้นจากการฝึกหรือได้รับการเรียนรู้ เช่น การพูด การอ่าน การเขียน การยกยักควหลัวตา การเล่นดนตรี กีฬา เป็นต้น สำหรับพฤติกรรมชนิดนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์เริ่มเลียนแบบรับรู้ และเรียนรู้

พฤติกรรมดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นจะเป็นพฤติกรรมชนิดใดก็ตามจะเห็นว่ามีผลต่อมนุษย์มาก เพราะสามารถทำให้มนุษย์ได้รับสิ่งที่ต้องการ ทำให้มนุษย์เกิดความพึงพอใจและสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข และในทางตรงกันข้ามพฤติกรรมของมนุษย์ก็สามารถทำให้เขาประสบความทุกข์ หรือไม่สมหวังดังที่ปรารถนาได้จึงเกิดเป็น พฤติกรรมของแต่ละบุคคล (ลักษณะการวิวัฒนาการ, 2541: 17-18)

2.1.3 การเกิดพฤติกรรม นักจิตวิทยาเชื่อว่า พฤติกรรมนั้นเป็นผลที่เกิดจากการกระทำปฏิกิริยาของมนุษย์ หรืออินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่มักจะเป็นพฤติกรรม ที่เกิดจากการกระตุ้นที่เรียกว่า “พฤติกรรมที่ถูกใจ” ซึ่งลำดับขั้นของพฤติกรรมมีดังนี้ (ประสาธน์ อิศรปรีชา, 2538: 13)

2.1.3.1 เมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้น ก็จะทำให้เกิดความต้องการ

2.1.3.2 เมื่อเกิดความต้องการ ก็จะพยายามแสวงหาทางตอบสนองความต้องการ

2.1.3.3 เมื่อได้รับการตอบสนองหรือไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะแสดงอาการออกมา คือพอใจหรือไม่พอใจ ถ้าหากพอใจ ความต้องการก็จะลดลง หากไม่ได้รับการตอบสนอง ก็จะเกิดความต้องการนั้นอยู่แรงขึ้นก็จะไม่ลดลง

2.1.4 องค์ประกอบการเกิดพฤติกรรม พฤติกรรมของมนุษย์เกิดขึ้นเพราะองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (มานี ชูไทย, 2523: 14)

2.1.4.1 มีเป้าประสงค์ คือ มีความต้องการจะเกิดพฤติกรรม

2.1.4.2 มีความพร้อม คือ มีความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมนั้นเพื่อสนองความต้องการของตน

2.1.4.3 สถานการณ์ คือ มีโอกาสที่จะเลือกกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ ของตน

2.1.4.4 การแปลความหมาย คือ มีการพิจารณาถึงสภาพการณ์ที่เปิดโอกาส ให้เลือก
สิ่งแวดล้อม และความสามารถของตน แล้วตัดสินใจเลือกวิธีที่คิดว่าดีที่สุด

2.1.4.5 การตอบสนอง คือ การทำกิจกรรมที่คิดว่าดีที่สุดนั้น

2.1.4.6 ผลที่ได้ กิจกรรมที่ทำนั้นอาจจะได้รับผลที่ตรง หรือไม่ตรงกับความ
คาดหวังก็ได้

2.1.4.7 ปฏิกริยาต่อความไม่สมหวัง ถ้าผลที่ได้รับไม่สมที่หวังไว้ ก็อาจจะแปล ความ
หมายใหม่ และเลือกวิธีตอบสนองใหม่ หรืออาจจะลดระดับความคาดหวังให้ต่ำลงมาหรือ
อาจลดเลืกความคิดก็ได้

2.1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม สิ่งที่มีอิทธิพลโดยทั่วๆ ไปของมนุษย์ คือการ
แสดงออกถึงอาการกระทำของมนุษย์ นั้นไม่ได้เกิดขึ้นเอง แต่เกิดจากสิ่งกระตุ้นให้เกิดการกระทำหรือ
ที่เรียกว่าพฤติกรรมนั้นขึ้นมา สิ่งกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมมีหลายประการซึ่งจะต้องมีการศึกษาเพื่อ
ให้ทราบและเข้าใจสาเหตุ หรือเพื่อทำนายและควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้ชัดเจนขึ้น จึงจำเป
ต้องเข้าใจเกี่ยวกับ ปัจจัยต่างๆ วาก่อให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างไร และปัจจัยดังกล่าวมี
อิทธิพลต่อการเกิด พฤติกรรมอย่างไรเราจะสามารถนำความรู้ที่ได้มาอธิบายสาเหตุเพื่อนำไปสู่การ
ปรับพฤติกรรม มนุษย์ได้อย่างไร ด้วยคำถามต่างๆดังกล่าวจึงนำไปสู่การศึกษาถึงปัจจัยสำคัญๆ ที่
กำหนด พฤติกรรมมนุษย์ (สุชา จันทรธรม, 2529: 248-250) ได้แก่

2.1.5.1 ความเชื่อ คือการที่บุคคลยอมรับข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งความคิดของเขา
อาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก็ได้ คนเรามีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไป บาง
คนเชื่อว่าทำได้ดี บางคนเชื่อโชคลาง เรื่องไสยศาสตร์ เป็นต้น ความเชื่อเป็นสิ่งที่หักห้ามได
ยาก และมีอิทธิพลต่อบุคคลมาก บุคคลใดมีความเชื่ออย่างใดก็จะมีพฤติกรรมเป็นไปตาม ความ
เชื่อของเขา

2.1.5.2 ค่านิยม เป็นเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติอย่างกว้างๆ แก่บุคคลว่าอะไร
ที่เป็นจุดมุ่งหมายแห่งชีวิต สิ่งใดที่ควรประพฤติปฏิบัติหรือไม่ควร ค่านิยมอาจได้มาจากการ
อ่าน คำบอกเล่า หรือคิดขึ้นมาเองก็ได้ ค่านิยมของแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน แต่โดยทั่วๆ ไป
แล้ว ค่านิยมของมนุษย์ส่วนใหญ่มิ่วชาติใด ๆ มักจะคล้ายคลึงกัน เช่น ความรัก ชื่อเสียง
เงินทอง สุขภาพ ความรู้ เป็นต้น

2.1.5.3 บุคลิกภาพ เป็นคุณลักษณะของแต่ละบุคคลซึ่งมีหลายแบบ เช่น แบบ เผด็จ
การ จะเป็นคนที่ชอบบังคับใช้อำนาจ ไม่เชื่อใครง่าย ๆ และมีอคติ แบบประชาธิปไตยที่เชื่อ ใน
เรื่องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค แบบที่ชอบทำอะไรด้วยตนเอง และอื่น ๆ เป็นต้น

2.1.5.4 สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรม สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมนี้จะเป็นอย่างใดก็ได้ เช่น ความสวย ความหิว อาหาร หนังสือ คำชม ฯลฯ สิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมนี้จะมีเข้มข้น แตกต่างกันไป และสิ่งที่มากระตุ้นพฤติกรรมอย่างหนึ่งก็อาจมีพลังที่จะกระตุ้นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน

2.1.5.5 ทักษะ ทักษะโดยทั่วไป หมายถึง ความรู้สึกหรือหาที่ของบุคคล ที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ หรือสถานการณ์ต่างๆ ความรู้สึกหรือหาที่นี้จะเป็นอย่างที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจ ชอบหรือไม่ชอบ ทักษะมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมของบุคคล ที่มีพฤติกรรมอย่างไรหรือทำอะไรต่อไป ทักษะจะเป็นเครื่องกำหนดให้มีพฤติกรรมเป็นอย่าง นั้น

2.1.5.6 สถานการณ์ หมายถึง สภาพแวดล้อมหรือสภาวะที่บุคคลกำลังจะมีพฤติกรรม ตัวอย่างเช่น อากาศในเมืองไทยร้อนอบอ้าว ถ้าเราอยู่ในบ้าน เราจะถอดหรือแง กางเกงขาสั้นตัวเดียวก็ได้ แต่ถ้าเรากำลังสอนหนังสือหรือเดินกลางถนนถึงจะร้อนมากเพียงใด เราก็ไม่สามารถทำได้ เพราะฉะนั้นสถานการณ์นี้จึงเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมที่สำคัญมาก แต่สถานการณ์เปิดช่องให้แล้ว พฤติกรรมของคนก็จะแตกต่างกันไปตามลักษณะนิสัยของเขาที่ แสดงออกมา

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม นักพฤติกรรมศาสตร์ ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมไว้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ (เฉลิมพล ต้นสกุล และจิรัชศักดิ์ เจริญพันธ์, 2549: 5)

แนวคิดที่ 1 เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมเกิดจากการตัดสินใจของตนเอง(ปัจจัย ภายในตัวบุคคล) รากฐานของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นมาจากองค์ประกอบภายในตัวบุคคลอันได้แก่ ความรู้ เจตคติ ความเชื่อ ค่านิยม แรงจูงใจ และความตั้งใจใฝ่พฤติกรรม เป็นต้น” ดังนั้นนักพฤติกรรมศาสตร์ที่สนใจแนวคิดนี้จึงมุ่งศึกษาและสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ และการเปลี่ยนแปลงเจตคติ ทฤษฎีแรงจูงใจ เป็นต้น

แนวคิดที่ 2 เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมเกิดจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคลรากฐานของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมเกิดจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล” ดังนั้น นักพฤติกรรมศาสตร์กลุ่มนี้จึงสนใจศึกษาถึงปัจจัยต่างทางด้านสิ่งแวดล้อม ระบบสังคม การเมืองเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา องค์ประกอบด้านประชากร ลักษณะทางภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรม เป็นต้น

แนวคิดที่ 3 เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมมาจากปัจจัยหลายๆ ปัจจัยรากฐานของแนวคิดนี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า “สาเหตุของการเกิดพฤติกรรมมาจากปัจจัยหลายๆ ปัจจัยด้วยกันทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยภายนอกตัวบุคคล” จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 แนวคิดนี้ได้พัฒนามาจาก หลักการวิเคราะห์การเกิดของพฤติกรรมที่ว่า “การแสดงออกของ

พฤติกรรมหนึ่งๆ อาจมาจากหลายสาเหตุก็ได้” ดังนั้นในการ แก้ไขปัญหาพฤติกรรมจึงต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญมาจากหลากหลายวิชาชีพ เพื่อ ร่วมกันดำเนินงานการแก้ไข ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพ

2.1.7 การวัดพฤติกรรม การวัดพฤติกรรมว่ามีอยู่ 2 วิธี คือ (สมจิตต สุพรรณทัศน์, 2542: 131-136)

2.1.7.1 การศึกษาพฤติกรรมโดยตรง ทำได้โดย

1) การสังเกตแบบผู้ถูกสังเกตรู้ตัว เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียน โดยบอกให้ทราบล่วงหน้า เป็นต้น

2) การสังเกตแบบธรรมชาติ คือ การที่ผู้ถูกสังเกตพฤติกรรมไม่ได้อำนาจตนเป็นที่รบกวนบุคคลที่ถูกสังเกต ไม่ทราบวาทนถูกสังเกต การศึกษาพฤติกรรมแบบนี้ จะทำให้สามารถนำผลที่ได้ไปอธิบายพฤติกรรม ในสภาพที่ใกล้เคียงได้ แต่ก็มีข้อเสีย คือ ใช้ เวลามาก 2

2.1.7.2 การศึกษาพฤติกรรมโดยทางอ้อม ได้แก่

1) วิธีการสัมภาษณ์ เป็นวิธีที่ต้องซักถามข้อมูลจากผู้หนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง การสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

(1) การสัมภาษณ์โดยตรง

(2) การสัมภาษณ์ทางอ้อม

2) วิธีการใช้แบบสอบถาม เหมาะสำหรับต้องการทราบพฤติกรรมจำนวนมาก และไม่สามารถสัมภาษณ์หรือสังเกตได้ เพราะบุคคลเหล่านั้นอาจอยู่ห่างไกล กระจัดกระจาย หรือพฤติกรรมที่ต้องการทราบเป็นเรื่องที่ผ่านมาแล้ว

3) วิธีการทดลอง เป็นวิธีที่ใช้ผู้ศึกษา อยู่ในสภาพการณ์ที่ต้องควบคุม แต่ในชุมชนการศึกษาพฤติกรรมควบคุมตัวแปรต่างๆ ได้ยาก และเป็นไปได้น้อยมาก เพราะวิธี นี้จะใช้ในห้องทดลองหรือห้องปฏิบัติการเป็นส่วนใหญ่

4) วิธีการบันทึก วิธีนี้ทำให้ทราบพฤติกรรมของบุคคลโดยใช้บุคคลแต่ละคนบันทึกพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งอาจเป็นการบันทึกพฤติกรรม

2.1.8 วิธีการศึกษาพฤติกรรม วิธีการศึกษาพฤติกรรมที่สำคัญกระทำได้ 4 วิธีตามลักษณะของพฤติกรรมที่ศึกษา ดังนี้ (จรรยา สุวรรณทัต, 2538 อ้างถึงใน ประสิทธิ์ ทองอุ่นและคนอื่นๆ, 2542:7 9)

2.1.8.1 จิตวิทยาที่มีความเป็นวิทยาศาสตร์สูงมาก มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและผลระหว่างเหตุการณ์ (Event) สองเหตุการณ์ เหตุการณ์ที่เป็นเหตุ

เรียกว่าตัวแปร อิสระ (Independent Variable) ส่วนเหตุการณ์ที่เป็นผลเรียกว่าตัวแปรตาม (Dependent Variable) การปฏิบัติต่อตัวทดลองต่อตัวแปรอิสระเรียกว่าการจัดกระทำ (Treatment) การทดลองครั้ง หนึ่งๆ จะต้องมิตัวแปรตั้งแต่สองตัวแปรขึ้นไป แต่การทดลองก็มีข้อจำกัดอยู่มาก เพราะการ ควบคุมตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งนั้น อาจจะมีปัจจัยอื่นๆที่เข้ามาแทรกแซงจนเกิดความล้มเหลวได้ ในการทดลองส่วนใหญ่จะมีการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง คือกลุ่มที่ผู้ทดลองจัดกระทำกับตัวแปรกลุ่มควบคุม คือกลุ่มที่ผู้ทดลองมิได้จัดกระทำกับตัวแปร

2.1.8.2 สํารวจ (Survey Method) เป็นการศึกษาในเชิงวิทยาศาสตร์ เช่นกัน แม้ว่าจะไม่เข้มข้นนักก็ตาม วิธีการนี้ศึกษาตัวแปรเหมือนการทดลอง แต่ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรจะเป็นเหตุเป็นผลกันไม่ได้ และผู้ศึกษาไม่มีการจัดกระทำต่อตัวแปร กระทำเพียงแค่ศึกษา ตัวแปรอย่างมีระบบในสถานการณ์ที่พบ การสํารวจจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือ (Instrument) ที่มี ความเชื่อถือได้ (Reliability) และความตรง (Validity) รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากกลุ่ม ตัวอย่าง (Sampling) ด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร (Population)

2.1.8.3 คลินิก (Clinical Method) เป็นการศึกษาพฤติกรรมแบบลึก (In-depth study) รายใดรายหนึ่งใช้เครื่องมือ (Instrument) หลากหลายอย่างๆ เพื่อให้ได้ ข้อมูลหลายๆด้านและใช้ เวลานาน ทำให้ทราบสาเหตุของพฤติกรรมบุคคลนั้นๆ ตลอดจนได้ข้อความรู้ใหม่ๆที่จะนำไปใช้ กับกรณีอื่นๆได้ ทำนองเดียวกับแพทย์รักษาคนไข้รายใดรายหนึ่งนั่นเอง การศึกษาบุคคลเป็น รายกรณี (Case Study) ก็คือวิธีการทางคลินิกวิธีหนึ่ง

2.1.8.4 สังเกตอย่างมีระบบ (Systematic Observation) พฤติกรรม จำนวนมาก จำเป็นต้องศึกษาในสถานการณ์ปกติที่พฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้น โดยการเฝ้าสังเกตและ บันทึกพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างซึ่งเรียกว่า การสังเกตอย่างมีระบบ วิธีการนี้ต้องนิยามพฤติกรรม ที่จะสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้เรียกว่า นิยาม ปฏิบัติการ (Operational definition) รวมทั้ง จะต้องทำการสังเกตโดยมิให้ กลุ่มตัวอย่างรู้ตัวด้วย

2.2 ทฤษฎีการเสริมแรง (Reinforcement Theory)

ทฤษฎีการเสริมแรงเป็นทฤษฎีที่เน้นการทำงานให้บุคคลต้องกระทำในสิ่งที่เราต้องการให้เขากระทำ (Getting people to do what you want them to do) เป็นทฤษฎีการจูงใจที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ B. F. Skinner มีหลักสำคัญว่า เราสามารถควบคุมพฤติกรรมของคนได้โดยวิธีการให้รางวัลหรือวิธีการเสริมแรง เรียกทฤษฎีนี้ในทางจิตวิทยาว่า การปรับพฤติกรรม (Behavior Modification) หรือการวางเงื่อนไขปฏิบัติการ (Operant Conditioning) ซึ่งให้ความสำคัญกับผลกรรม (Consequence of Behavior) หรือผลต่อเนื่องเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมหรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า การเสริมแรง (Reinforcement)

Skinner อธิบายว่า มนุษย์เรียนรู้พฤติกรรมต่าง ๆ โดยผ่านประสบการณ์ที่ให้ผลกรรมเชิงบวกและเชิงลบ ให้ผลเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจ เขาเชื่อว่าพฤติกรรมใดที่มีผลต่อเนื่องเป็นบวก พฤติกรรมนั้นย่อมเกิดขึ้นซ้ำ บ่อยครั้ง ในขณะที่พฤติกรรมซึ่งให้ผลเป็นผลมีแนวโน้มที่จะไม่เกิดขึ้นอีกต่อไป กรอบความคิดในเรื่องนี้ของ Skinner มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

สิ่งเร้า (สถานการณ์) >> การตอบสนอง (พฤติกรรม) >> ผลกรรม (บวกหรือลบ)

ทฤษฎีการเสริมแรงในส่วนที่เป็นการจูงใจ คือ การคงไว้ซึ่งการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นนาน ๆ หรือทำให้บุคคลปฏิบัติในแนวทางที่จะได้ผลกรรมเป็นรางวัล

Skinner ยังชี้แนะว่า หัวหน้างานสามารถควบคุมและปรับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติงานของพนักงานได้โดยที่พนักงานไม่มีความรู้สึกว่าถูกควบคุม แต่การจะทำได้เช่นนั้นจะต้องอาศัยความเข้าใจในเรื่องสำคัญสองเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมและการปรับพฤติกรรม คือ ประเภทของการเสริมแรงและตารางการเสริมแรง

2.2.1 ประเภทของการเสริมแรง (Types of Reinforcement)

การเสริมแรง เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลกรรม มี 4 ประเภท คือ การเสริมแรงบวก การเสริมแรงลบ การลบพฤติกรรม และการทำโทษ

การเสริมแรงบวก (Positive Reinforcement) เป็นการเสริมความต่อเนื่องของพฤติกรรมโดยการให้ผลกรรมเป็นตัวเสริมแรงบวก คือ สิ่งตอบแทนที่ดึงดูดใจหรือพอใจเป็นรางวัล เมื่อบุคคลนั้นมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติการเป็นที่ต้องการ เช่น พนักงานคนหนึ่งมาทำงานหรือเข้าประชุมตรงเวลา หัวหน้างานพูดเสริมแรงโดยกล่าวชื่นชมและขอบคุณ ถือได้ว่าเป็นการเสริมแรงบวกซึ่งเป็นรางวัลต่อการมาตรงเวลา ตัวเสริมแรงบวกที่ใช้กันในการจูงใจการทำงาน เช่น การจ่ายเงิน การเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มสถานภาพ การได้สิทธิพิเศษ การได้หยุดพักผ่อน ฯลฯ การเสริมแรงบวกเป็นตัวจูงใจที่ใช้ได้ผลที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

การเสริมแรงลบ (Negative or Avoidance Reinforcement) เสริมความต่อเนื่องของพฤติกรรมโดยบุคคลสามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบได้เมื่อมีพฤติกรรมหรือปฏิบัติการเป็นที่ต้องการ ทำให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมป้องกันหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พอใจหรือการทำโทษ เช่น พนักงานซึ่งมาทำงานหรือเข้าประชุมตรงเวลาเพราะไม่อยากได้ยีนค่าตำหนิจากหัวหน้า หน่วยงานที่ใช้การเสริมแรงลบ มักจะมีกฎ ข้อห้าม อะไรควรหรือไม่ควรกระทำ มีระเบียบวินัยและกำหนดการลงโทษไว้ชัดเจน

การลบพฤติกรรม (Extinction) เป็นการลดหรือลบพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ต้องการหรือไม่ต้องการอีกต่อไป โดยการงดการเสริมแรงเมื่อเกิดพฤติกรรมนั้นขึ้น เช่น ไม่ยกย่องชมเชยพนักงานที่มาทำงานสาย ไม่จ่ายค่าจ้างถ้าทำงานไม่ถึงมาตรฐานที่กำหนด แต่ถ้าพนักงานทำงานดีแล้ว หัวหน้างานไม่สนใจ เป็นการลดแรงจูงและประสิทธิภาพได้เช่นกัน

การทำโทษ (Punishment) เป็นการกำหนดผลกระทบทางลบให้แก่พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นที่ต้องการ เป็นการให้สิ่งที่ไม่พอใจโดยตรง เช่น พนักงานที่มาประชุมสายถูกหัวหน้าตำหนิ ซึ่งต่างจากการเสริมแรงลบที่เป็นเพียงการคาดโทษหรือขู่ให้กลัวแต่ไม่มีการลงโทษจริง ๆ การลงโทษอาจมีหลายแบบ เช่น ระบายให้หนักใจ ถอนสิทธิพิเศษ ควบคุมประพฤติ การปรับเป็นเงิน ลดตำแหน่ง การลงโทษอาจทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง แต่อาจสร้างพฤติกรรมที่มีปัญหาอย่างอื่นขึ้น เช่น การเสียขวัญ ทำงานด้อยลง การขัดขืนและต่อต้าน เป็นวิธีการที่มีข้อโต้แย้งกันมาก และเป็นวิธีจูงใจการทำงานที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

ต้องพิจารณาอีกอย่างหนึ่งในทฤษฎีการเสริมแรง คือ เราจะเสริมแรงพฤติกรรมเมื่อไร มี 2 แนวสำคัญ ได้แก่ การเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง และการเสริมแรงเป็นครั้งคราว

การเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Reinforcement) เป็นการเสริมแรงทุกครั้งที่บุคคลมีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติซึ่งเป็นที่ต้องการเกิดขึ้น

การเสริมแรงเป็นครั้งคราว (Intermittent Reinforcement) การเสริมแรงจะขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ผ่านมา เรียกว่า ตารางระยะเวลา (Interval Schedule) หรือขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่เกิดขึ้นของพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ต้องการ เรียกว่า ตารางจำนวนครั้ง (Ratio Schedule)

โดยสรุปแล้วการเสริมแรงตามตารางจำนวนครั้งสร้างแรงจูงใจได้ดีกว่าการเสริมแรงตามตารางระยะเวลา การเสริมแรงที่ได้ผลที่สุดในการคงสภาพพฤติกรรมคือการเสริมแรงตามตารางจำนวนครั้งผันแปร

2.2 การเสริมแรงด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Informative Feedback)

2.2.1 ความหมายของการให้ข้อมูลย้อนกลับ

สุริย์ ป้องกัน (2550 : 9) สรุปว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึง การทำให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำของตนเองหลังจากกระทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าและข้อบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

เจริญทิพย์ เปี่ยมทองคำ (2552 : 8) สรุปว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับคือการที่ครูแจ้งนักเรียนทราบผลการกระทำ หรือความก้าวหน้าของตนเองหลังจากทำกิจกรรมเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้เกิดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และเกิดประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2554 : 86) สรุปว่า เทคนิคการให้ข้อมูลย้อนกลับ(Informative Feedback) คือการรายงานผลของการกระทำพฤติกรรมให้ผู้ทำพฤติกรรมทราบ เช่นนักเรียนทำการบ้านส่ง 10 ข้อ ครูบอกนักเรียนว่าถูก 8 ข้อ เป็นต้น

บัวสอน วงศ์สนธิ (2546 : 34) สรุปว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ คือ การทำให้นักเรียนรู้ผลการกระทำของตนเอง หลังจากการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้าและข้อบกพร่องเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่องในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

ประสิทธิ์ ด้านซ้าย (2547 : 28) สรุปว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ คือการแจ้งผลการกระทำหรือความก้าวหน้าของตนเองให้บุคคลทราบหลังจากการทำกิจกรรมใดอย่างหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งจะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และเกิดประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

หาญชนะ บรรทัดเรียน (2547 : 20) สรุปว่า การกระทำที่ทำให้นักเรียนทราบผลการกระทำของตนเองโดยครู ภายหลังการกระทำกิจกรรมแต่ละครั้ง เพื่อให้เข้าใจตนเองสร้างแรงจูงใจให้เกิดการพัฒนาในการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การให้ข้อมูลย้อนกลับ หมายถึงการแจ้งผลการกระทำของนักเรียนว่า มีความก้าวหน้าและข้อบกพร่องอย่างไร ภายหลังจากการกระทำกิจกรรมนั้นเสร็จสิ้นแล้ว โดยครูเป็นผู้แจ้งผลการกระทำนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับตนเองในการพัฒนา กิจกรรมที่จะกระทำในครั้งต่อไปเนื่องจากข้อมูลย้อนกลับเป็นตัวเสริมแรงพฤติกรรมที่จะต้องนำไปคู่กับตัวเสริมแรงอื่น เช่น เมื่อครูรายงานคะแนนนักเรียนนักเรียนจะนำไปคู่กับเกรด คำชมเชย เป็นต้น

ดังนั้นการให้ข้อมูลย้อนกลับจะต้องมีลักษณะเป็นการเสริมแรงไม่ใช่เป็นการลงโทษ และถ้าเป็นไปได้ควรรายงานข้อมูลทันทีเพื่อให้สามารถปรับปรุงพฤติกรรมได้อย่างรวดเร็ว

2.2.2 ข้อดีของเทคนิคการเสริมแรงด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ

เนื่องจากการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นตัวเสริมแรงทุกขัตยภูมิที่จะต้องเชื่อมโยงเข้ากับตัวเสริมแรงอย่างอื่นดังนั้นจึงสามารถใช้ร่วมกับตัวเสริมแรงอย่างอื่นได้เป็นอย่างดี เช่น การให้ข้อมูลย้อนกลับร่วมกับการสอนซ่อมเสริมและการเสริมแรงทางสังคม เป็นต้น การให้ข้อมูลย้อนกลับมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มากและเมื่อพิจารณา ในแง่จิตวิทยาพบว่า ข้อมูลย้อนกลับมีบทบาทดังนี้

1. การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นแรงเสริมทางบวก (Positive Reinforcer) การรู้ผลการกระทำของตนทำให้การกระทำของตนห่างจากเป้าหมายเพียงใด ก่อให้เกิดความพยายามที่จะปรับพฤติกรรมตนเองให้เป็นไปตามรูปแบบที่ถูกตองมากขึ้นเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2550 : 36)

2. การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นแรงจูงใจ (Motivation) การให้ผู้เรียนทราบความสำเร็จของตนเองอาจด้วยคำพูดหรือท่าทาง จะเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมโต้ตอบเพื่อให้ได้มาซึ่งความภาคภูมิใจในการกระทำของตนครั้งต่อไป (สุริย์ ป้องกัน. 2548 : 12)

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับช่วยลดความเครียดและเกิดความเชื่อมั่นในตนเองเนื่องจากผู้เรียนทราบว่ากระทำของตนถูกหรือผิดอย่างไร และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

2.2.3 ข้อควรพิจารณาในการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ในการใช้เทคนิคการเสริมแรงด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีสิ่งที่ควรพิจารณาดังนี้

1. การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการรายงานผลของการกระทำเท่านั้น (Kazdin. 1980 : 139) ดังนั้นเพื่อให้กระบวนการปรับพฤติกรรมได้ผลดีเต็มที่จึงควรใช้เทคนิคนี้ร่วมกับตัวเสริมแรงอย่างอื่น (Kazdin. 1980 : 141-142)

2. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับโดยทันทีหรือเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะจะทำให้การปรับพฤติกรรมได้ผลดีกว่าการให้ข้อมูลย้อนกลับภายหลังการแสดงพฤติกรรมเป็นเวลานานเพราะนักจิตวิทยาชื่อ ลิซ ได้ทดลองเปรียบเทียบผลของระยะเวลาในการให้ข้อมูลย้อนกลับ โดยเขาได้ทดลองปรับพฤติกรรมเขียนประโยคให้ถูกหลักไวยากรณ์ นักเรียนกลุ่มแรกได้รับข้อมูลย้อนกลับและตัวเสริมแรงทางสังคมทันที ส่วนอีกกลุ่มจะได้ข้อมูลย้อนกลับเมื่อส่งแบบฝึกหัดแล้ว 2 สัปดาห์ผลปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับข้อมูลย้อนกลับทันที มีคะแนนแต่งประโยคสูงกว่า

3. การให้ข้อมูลย้อนกลับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้มาก ๆ อาจกลายเป็นตัวลงโทษได้ เช่น นักเรียนส่งการบ้าน 10 ข้อ ครูตรวจให้คะแนนแล้วครูบอกเขาได้คะแนน 3คะแนน ที่ครูบอกเขาความจริงแล้วมีสภาพเป็นตัวลงโทษ อาจทำให้เขาเลิกส่งการบ้านได้ท่าทางของครูในการให้

ข้อมูลย้อนกลับอาจทำให้นักเรียนรับรู้ว่าคุณข้อมูลย้อนกลับคือตัวลงโทษ ดังนั้นเมื่อให้การเสริมแรงด้วยข้อมูลย้อนกลับครูควรแสดงท่าทางที่แสดงว่าครูเสริมแรง ไม่ใช่ลงโทษ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มิสมาฆะวรรณ น้อยก้อน (2557) ได้ทำการวิจัยศึกษาวิธีการแก้ปัญหาการขาดระเบียบวินัยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โดย วิธีการเสริมแรงทางบวก (การให้รางวัล การให้คำชมเชย) กลุ่มประชากรคือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสังเกตพฤติกรรม ผลการศึกษาปรากฏว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 มีระเบียบวินัยดีขึ้นตามลำดับ ดังนี้

ก่อนการเสริมแรง ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย

ดีมาก เท่ากับ 0

ดี เท่ากับ 1.5

พอใช้ เท่ากับ 0.60

ปรับปรุง เท่ากับ 0.20

เสริมแรงครั้งที่ 1-4 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย

ดีมาก เท่ากับ 0.88

ดี เท่ากับ 1.68

พอใช้ เท่ากับ 0.44

ปรับปรุง เท่ากับ 0

เสริมแรงครั้งที่ 5-8 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัย

ดีมาก เท่ากับ 2.08

ดี เท่ากับ 1.44

พอใช้ เท่ากับ 0

ปรับปรุง เท่ากับ 0

รุ่งมณี พันธุ์พุกษชาติ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2/13 สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจโดยใช้การเสริมแรงบวกโดย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่2 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อานวยวิทย ในรายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2/13 จำนวน 42 คนที่เรียนรายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพโดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนรายวิชานี้มา จำนวน 10 คนของภาคการเรียนที่ 2 ปีการศึกษา2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบบันทึกการส่งงาน

ของ นักเรียนและแบบสังเกตพฤติกรรมการส่งงาน ผลการวิจัยพบว่า การส่งงานของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่2/13 สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจโดยใช้ทฤษฎีเสริมแรงทางบวก โดย สังเกตพฤติกรรมก่อนเรียนเปรียบเทียบกับพฤติกรรมหลังเรียน พบว่าพฤติกรรมการส่งงานของ นักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นนักเรียนมีความรับผิดชอบและมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงชัดเจน ขึ้นมากกว่าเดิมหลังจากที่ได้นำทฤษฎีเสริมแรงทางบวกมาเป็นแรงจูงใจในการส่งงานของนักเรียน

นายศิริชัย นิมสุวรรณ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปรับพฤติกรรมความ รับผิดชอบการส่งงานของนักเรียนระดับชั้น ปวช. 2 สาขางานการขาย โดยการใช้การเสริมแรง ทางบวกมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการส่งงานของนักเรียนในรายวิชาการขายปลีก และการขายส่ง ของนักเรียนระดับชั้น ปวช. 2 สาขางานการขายวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการ ท่องเที่ยวนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ทำแบบบันทึกการส่ง งานของนักเรียนที่มีความรับผิดชอบในการส่งงานในรายวิชาการขายปลีกและการขายส่ง ตามที่ครู กำหนดเวลาที่ครูสั่ง ให้เป็นลักษณะนิสัยที่ดีติดตัวนักเรียนไป และจะได้เป็นพื้นฐานในความ รับผิดชอบในทุกๆด้านของนักเรียนที่ต้องนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ผลการวิจัยนักเรียนระดับชั้น ปวช.2 สาขางานการขาย จำนวน 3 คน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเรียนในวิชาการขายปลีก และการขายส่ง มีกำลังใจและทำคะแนนได้ดีขึ้น และสามารถลดพฤติกรรมขาดความรับผิดชอบใน การทำงานได้เป็นอย่างดี

นางสาวกุลธิดา มีสัตย์ (2557) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจ เรียน และการไม่ส่งงานในรายวิชาธุรกิจค้าปลีก 1 ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1/18 สาขางานธุรกิจค้าปลีกร้านสะดวกซื้อ ภาคเรียนที่ 1/2557 ด้วยวิธีการเสริมแรงเชิงบวก และ การทำสัญญากับผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย (1) เพื่อแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียน และการไม่ ส่งงานในวิชาธุรกิจค้าปลีก 1 ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1/18 สาขางานธุรกิจ ค้าปลีกร้านสะดวกซื้อ ภาคเรียนที่ 1/2557 และ (2) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการ แก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียนและการไม่ส่งงาน ผลการวิจัยพบว่าหลังจากการปรับ พฤติกรรมของผู้เรียน ตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 7-10 เป็นต้นไป โดยใช้วิธีการปรับพฤติกรรม 2 วิธี คือ วิธีการเสริมแรงเชิงบวก (Positive Reinforcement) หลังจากการบรรยายเสร็จสิ้นลง ซึ่งจะใช้เวลา โดยประมาณ 1 ชั่วโมงจะเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ ถาม-ตอบประเด็นข้อสงสัย ซึ่งกรณีที่นักศึกษาคน ใดสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องตามเนื้อหา จะบวกคะแนนเพิ่มให้ 1 คะแนน/คำถาม และการทำ สัญญากับผู้เรียน (Behavioral contract) โดย กำหนดให้นักศึกษาจดบันทึกสรุปการบรรยายในสมุด และส่งท้ายชั่วโมงทุกสัปดาห์ รวมถึงการส่งการบ้าน โดยให้ทำใส่ในสมุด เขียนด้วยลายมือ ส่งก่อน เข้าเรียนในสัปดาห์ถัดไป พบว่านักศึกษามีความตั้งใจและใส่ใจการเรียนมากขึ้น พูดคุยและเล่นในชั้น เรียนน้อยลง เข้าชั้นเรียนเร็วขึ้น ในส่วนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเมื่อ เปรียบคะแนนก่อน- หลัง

การแก้ไขปัญหา พฤติกรรมการไม่ตั้งใจเรียนและการไม่ส่งงานด้วยวิธีการเสริมแรงเชิงบวก และการทำสัญญากับ ผู้เรียน พบว่า ก่อนปรับพฤติกรรมมีคะแนนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 –2 คะแนนรวม 20 คะแนน จากจำนวนนักเรียน 39 คน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ 80% จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ 80% จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 และหลังจากปรับพฤติกรรมโดยใช้ นักเรียนกลุ่มเดิม พบว่า มีคะแนนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 –5 คะแนนรวม 20 คะแนน จากจำนวน นักเรียน 39 คน มีคะแนนผ่านเกณฑ์ 80% จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100 นอกจากนี้พฤติกรรมส่งงานของนักเรียน จากหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 –2 และ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4–5 พบว่า ก่อนปรับพฤติกรรมมีคะแนนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ 50 % จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ 50% จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 61.54 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ 50 % จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 56.41 และมีคะแนนไม่ผ่านเกณฑ์ 50% จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 43.59 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 5 มีคะแนนผ่านเกณฑ์ 50% จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีคะแนนเต็มในส่วน คะแนน ตรงต่อเวลา ทั้ง 2 หน่วยการเรียนรู้ ดังนั้นวิธีการการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมการณ์ไม่ตั้งใจเรียนและการไม่ส่งงานในรายวิชา ธุรกิจค้าปลีก 1 ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1/18 สาขางานธุรกิจค้าปลีกร้านสะดวกซื้อ ภาคเรียนที่ 1/2557 ด้วยวิธีการเสริมแรงเชิงบวก และการทำสัญญากับผู้เรียน ส่งผลให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการแก้ไขปัญหาการไม่ส่งงานของผู้เรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 โดยเนื้อหาของผลการศึกษาในบทนี้แบ่งผลการศึกษาออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์และขอบเขตโดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย
- 3.2 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 จำนวน 5 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.2.1.1 แบบบันทึกการส่งงานของนักศึกษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบวัดการส่งการบ้านของนักศึกษา

3.2.1.2 ตารางแสดงปริมาณการส่งงานแต่ละสัปดาห์เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาทราบผลของการกระทำ

3.2.2 วิธีการสร้างแรงจูงใจ

3.2.2.1 การให้ข้อมูลการส่งงานย้อนกลับให้แก่ผู้เรียน

3.2.2.2 การใช้การเสริมแรงทางลบ

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการบันทึกการส่งงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่อ งานก่อสร้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 ดังนี้

3.3.1 ในช่วงต้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ของการเรียนผู้วิจัยชี้แจงถึงเกณฑ์การส่งงาน ให้แก่นักศึกษาและบันทึกการส่งงานของนักศึกษาในช่วงต้นการเรียนในรายวิชาการสำรวจเส้นทาง สัปดาห์ที่ 1- 8

3.3.2 ในช่วงปลายภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 ได้ใช้วิธีการแก้ปัญหาการส่งงานของนักศึกษา ด้วยการวางแผน การเสริมแรงด้านลบและการให้ข้อมูลย้อนกลับในสัปดาห์ที่ 9 -16

3.3.3 ผู้วิจัยทำการบันทึกการส่งงานของนักศึกษาหลังปรับพฤติกรรมลงในแบบบันทึกการส่งงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3.4 ผู้วิจัยนำผลการส่งงาน จากบันทึกการส่งงานของผู้เรียนในช่วงต้นภาคเรียนที่ 1 และปลายภาคเรียนที่ 1 มาวิเคราะห์ โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และนำค่าเฉลี่ยผลการส่งงาน ของนักศึกษาทั้ง 2 ช่วงมาเปรียบเทียบกับกันและประเมินผล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

3.4.1 ทำตารางบันทึกการส่งงานก่อนการเสริมแรง

3.4.2 ทำตารางบันทึกการส่งงานหลังการเสริมแรง

3.4.3 รวบรวมข้อมูล หาค่าเฉลี่ยและร้อยละ

3.4.4 ทำตารางเปรียบเทียบร้อยละการส่งงานก่อนและหลังการเสริมแรง

3.4.5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบร้อยละการส่งงานก่อนและหลังการเสริมแรง

3.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$

3.5.2 ค่าร้อยละ

3.6 สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ร้อยละ

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

ค่าเฉลี่ย (ทรงธรรม ดิวนิชสกุลและอัครรัตน์ พูลกระจำง, 2551)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum X = \text{ผลรวมของคะแนนทั้งหมด}$$

$$N = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ปัญหาการส่งงานโดยการเสริมแรงแก่ผู้เรียน และการให้ข้อมูลย้อนกลับของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลแสดงผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการข้อมูลการส่งงานก่อนการเสริมแรงของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3

ที่	ชื่อ	สัปดาห์ที่								คิดเป็นร้อยละ
		1	2	3	4	5	6	7	8	
1	นาย ก.	1	1	1	1	1	0	0	1	75.00
2	นาย ข.	1	0	1	0	0	1	1	1	62.50
3	นางสาว ค.	1	0	1	1	0	1	1	1	75.00
4	นาย ง.	1	1	0	1	0	0	1	1	62.50
5	นาย จ.	0	1	0	0	0	0	1	1	37.50

* ชื่อและนามสกุลที่ใช้เป็นนามสมมุติที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 2 แสดงการข้อมูลการส่งงานหลังการเสริมแรงของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3

ที่	ชื่อ	สัปดาห์ที่								คิดเป็นร้อยละ
		9	10	11	12	13	14	15	16	
1	นาย ก.	1	1	1	1	1	0	1	1	87.50
2	นาย ข.	1	1	1	1	1	0	1	1	87.50
3	นางสาว ค.	1	1	1	1	1	0	1	1	87.50
4	นาย ง.	1	1	0	1	0	1	1	1	75.00
5	นาย จ.	1	1	0	1	1	1	0	0	62.50

* ชื่อและนามสกุลที่ใช้เป็นนามสมมุติที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลการส่งงานก่อนการเสริมแรงและหลังการเสริมแรงของ
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3

ที่	ชื่อ	พฤติกรรมการทำงาน		ร้อยละที่เพิ่มขึ้น
		ก่อนการเสริมแรง	หลังการเสริมแรง	
1	นาย ก.	75.00	87.50	12.50
2	นาย ข.	62.50	87.50	25.00
3	นางสาว ค.	75.00	87.50	12.50
4	นาย ง.	62.50	75.00	12.50
5	นาย จ.	37.50	62.50	25.00
	เฉลี่ย	62.50	80.00	17.50

* ชื่อและนามสกุลที่ใช้เป็นนามสมมุติที่ใช้ในการวิจัย

จากตารางเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานก่อนการเสริมแรง และหลังเสริมแรง โดยการให้
ข้อมูลย้อนกลับ พบว่า

นักศึกษาคนที่ 1 ก่อนการเสริมแรงมีการส่งงาน ร้อยละ 75.00 และหลังการเสริมแรงมีการ
ส่งงาน ร้อยละ 87.50 แสดงว่ามีการส่งงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 12.50

นักศึกษาคนที่ 2 ก่อนการเสริมแรงมีการส่งงาน ร้อยละ 62.50 และหลังการเสริมแรงมีการ
ส่งงาน ร้อยละ 87.50 แสดงว่ามีการส่งงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 25.00

นักศึกษาคนที่ 3 ก่อนการเสริมแรงมีการส่งงาน ร้อยละ 75.00 และหลังการเสริมแรงมีการ
ส่งงาน ร้อยละ 87.50 แสดงว่ามีการส่งงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 12.50

นักศึกษาคนที่ 4 ก่อนการเสริมแรงมีการส่งงาน ร้อยละ 62.50 และหลังการเสริมแรงมีการ
ส่งงาน ร้อยละ 75.00 แสดงว่ามีการส่งงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 12.50

นักศึกษาคนที่ 5 ก่อนการเสริมแรงมีการส่งงาน ร้อยละ 37.50 และหลังการเสริมแรงมีการ
ส่งงาน ร้อยละ 62.50 แสดงว่ามีการส่งงานเพิ่มขึ้น ร้อยละ 25.00

จากผลดังกล่าวเมื่อคิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมแล้ว ก่อนการเสริมแรงมีการส่งงานร้อยละ 62.50
และหลังการเสริมแรงมีการส่งงาน ร้อยละ 80.00 โดยภาพรวมมีการเข้าเรียนที่เพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยร้อย
ละ 17.50

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การแก้ไขปัญหาค่าจ้างไม่ส่งงานโดยการเสริมแรงแก่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 สรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาค่าจ้างไม่ส่งงาน โดยการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สาขางานก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย ในรายวิชาการระดับเพื่องานก่อสร้าง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2569 จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบบันทึกการส่งงาน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel เพื่อหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้ จากตารางการเปรียบเทียบข้อมูลการส่งงานก่อนการเสริมแรง และหลังการเสริมแรงแล้วให้ข้อมูลย้อนกลับ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการส่งงานที่ดีขึ้นจากเดิม คิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมก่อนเสริมแรงร้อยละ 62.50 และหลังเสริมแรงจูงร้อยละ 80.00 โดยภาพรวมมีการเข้าเรียนที่เพิ่มมากขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 17.50

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากตารางบันทึกการส่งงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สัปดาห์ที่ 1 - 8 พบว่าก่อนการให้การเสริมแรงและให้ข้อมูลย้อนกลับ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 5 คน ยังขาดความรับผิดชอบในเรื่องของการส่งงาน และยังส่งงานบางชิ้นที่ได้มอบหมายไม่ครบและไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด อีกทั้งยังขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ทำให้ผลงานของนักศึกษาไม่มีประสิทธิภาพและขาดการตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงชิ้นงานอย่างต่อเนื่อง และจากตารางบันทึกการส่งงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 สัปดาห์ที่ 9 - 18 พบว่าหลังการเสริมแรงและให้ข้อมูลย้อนกลับ นักศึกษาแต่ละคนมีพฤติกรรมด้านการส่งงานที่ดีขึ้น มีความรับผิดชอบ ส่งงานตรงเวลาและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากเดิม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบผลการบันทึกพฤติกรรมก่อนและหลังการเสริมแรงและการให้ข้อมูลย้อนกลับ พบว่า พฤติกรรมด้านการส่งงานของนักเรียนในภาพรวมดีขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งมณี พันธุ์

พฤษชาติ (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2/13 สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจโดยใช้การเสริมแรงบวกโดย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ ศึกษาพฤติกรรมการส่งงานของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่2 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีหาดใหญ่อำนวยการวิทย ในรายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพกลุ่ม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2/13 จำนวน 42 คนที่เรียน รายวิชาคอมพิวเตอร์เพื่องานอาชีพโดยเจาะจงเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่เรียนรายวิชานี้มา จำนวน 10 คน ของภาคการเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2556 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบบันทึกการส่งงานของ นักเรียนและแบบ สังเกตพฤติกรรมการส่งงาน ผลการวิจัยพบว่า การส่งงานของนักเรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2/13 สาขางานคอมพิวเตอร์ธุรกิจโดยใช้ทฤษฎีเสริมแรงทางบวก โดย สังเกตพฤติกรรมก่อนเรียนเปรียบเทียบกับพฤติกรรมหลังเรียน พบว่าพฤติกรรมการส่งงานของ นักเรียนมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นนักเรียนมีความรับผิดชอบและมีพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงชัดเจน ขึ้นมากกว่าเดิมหลังจากที่ได้นำทฤษฎีเสริมแรงทางบวกมาเป็นแรงจูงใจในการส่งงานของนักเรียน

จากการสังเกตพฤติกรรมการส่งงานของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 พบว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการทำงาน ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จภายในคาบเรียน มีการปรึกษาอาจารย์ผู้สอนทำให้ผู้สอนสามารถติดตามงานของนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้มีร้อยละของการส่งงานที่เพิ่มมากขึ้น อาจเนื่องมาจากนักศึกษากลัวการถูกตัดคะแนนเพราะหากถูกตัดคะแนนจะส่งผลถึงผลการเรียนที่จะตามมา ซึ่งผลการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 นั้นสำคัญเพราะสามารถนำไปใช้ในการสมัครเรียนได้ ด้วยเหตุผลนี้ทำให้นักศึกษาส่งงานตรงตามเวลาที่ผู้สอนกำหนดไว้

5.3 ข้อเสนอแนะ

- ก่อนการเสริมแรงและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียนควรตกลงเกณฑ์การส่งงานร่วมกัน เพื่อเป็นเงื่อนไขให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติตามข้อตกลงกันและให้มีความชัดเจนเข้าใจตรงกันทั้งผู้สอนและผู้เรียน
- ในการวิจัยควรมีการสัมภาษณ์นักศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการตัดคะแนน เหตุผลที่นักศึกษาไม่สามารถส่งงานได้ หรือให้นักศึกษาจัดทำบันทึกบอกถึงเหตุผลหากว่าเพราะเหตุใดถึงส่งงานตรงตามกำหนดไม่ได้